

บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปของงานก่อสร้าง แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ทั่วไปของงานก่อสร้าง

ประกอบ บำรุงผล (มปป.) ได้สรุปลักษณะทั่วไปของงานก่อสร้างไว้ดังนี้ งานก่อสร้างเป็นผลผลิตที่เกิดจากความพยายามของมนุษย์ ที่จะสร้างสรรค์ขึ้นมาสนองความต้องการของสังคม เช่น การศึกษา การแพทย์ การคมนาคม การพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การบันเทิง การพักอาศัย เป็นต้น ซึ่งจะต้องอาศัยสิ่งก่อสร้างเป็นองค์ประกอบสำคัญ

1. ประเภทของงานก่อสร้าง แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1.1 ประเภทพักอาศัย (Residential Construction) ได้แก่ การก่อสร้างอาคารพักอาศัยทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นบ้านเดี่ยว บ้านแฝด อาคารชุด หรืออาคารใด ๆ ที่ก่อสร้างเพื่อเป็นที่พักอาศัย

1.2 ประเภทสาธารณะ (Public Building Construction) คือ การก่อสร้างอาคารเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล หรืออาคารพาณิชย์ เป็นต้น

1.3 ประเภทโยธา (Civil Construction) ส่วนใหญ่เป็นการก่อสร้างทางราบ เช่น ถนน สนามบิน สะพาน อุโมงค์ อ่างเก็บน้ำ ท่าเรือ งานชลประทาน เป็นต้น

1.4 ประเภทอุตสาหกรรม (Industrial Construction) เป็นการก่อสร้างอาคารเพื่องานอุตสาหกรรม เช่น โรงงานต่าง ๆ อาคารประเภทนี้ต้องอาศัยผู้ออกแบบที่มีประสบการณ์และข้อมูลเกี่ยวกับสาขาของอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี และรวมถึงการติดตั้งเครื่องจักร

2. ประเภทการก่อสร้าง มี 4 ประเภท

2.1 การก่อสร้างใหม่ (New Construction) เช่น การตัดถนนใหม่ การสร้างอาคารใหม่ การสร้างเขื่อนใหม่ เป็นต้น

2.2 การต่อเติมและการขยาย (Modification and Extention)

2.3 การบำรุงรักษา (Maintenance)

2.4 การซ่อมสร้างและการพัฒนา (Repair Renovation) เช่น การเปลี่ยนแปลงจากพื้นไม้เป็นพื้นหินอ่อน

3. งานของกิจการรับเหมาก่อสร้างมี กระบวนการดังนี้

- 3.1 การดำเนินการสำรวจสถานที่ จัดทำแผนที่บริเวณสถานที่ก่อสร้าง
- 3.2 ทำการออกแบบและคิดคำนวณราคาก่อสร้าง
- 3.3 จัดซื้อวัสดุก่อสร้าง เช่น อิฐ หิน ปูน ทราย เหล็ก ไม้ เครื่องมือต่าง ๆ
- 3.4 จัดหาแรงงานก่อสร้าง
- 3.5 หาเงินทุนหมุนเวียนขึ้นอยู่กับสภาพคล่องของแต่ละกิจการ
- 3.6 ดำเนินการก่อสร้าง

4. ประเภทของผู้รับเหมาก่อสร้าง

4.1 ผู้รับเหมาก่อสร้าง หรือผู้รับเหมาใหญ่ (Main Contract) คือ ผู้รับเหมาซึ่งรับทำงานส่วนใหญ่หรืองานทั้งหมดของโครงการ โดยรับงานมาจากเจ้าของโครงการและทำสัญญาโดยตรงกับเจ้าของโครงการ

4.2 ผู้รับเหมาย่อย หรือผู้รับเหมาช่วง (Sub Contract) คือ ผู้รับเหมาซึ่งรับงานบางส่วนมาจากผู้รับเหมาใหญ่ และทำสัญญากับผู้รับเหมาใหญ่ภายใต้ความเห็นชอบจากเจ้าของโครงการ

4.3 ผู้ว่าจ้างหาผู้รับเหมาเองสำหรับงานบางส่วน (Sub Nominated Contract) คือ ผู้รับเหมาซึ่งรับงานบางส่วน โดยตรงจากเจ้าของโครงการ ซึ่งงานนั้นอาจเป็นงานที่ต้องการผู้ชำนาญเฉพาะงาน เช่น งานระบบ งานอุปกรณ์ งานตกแต่ง งานไฟฟ้า หรืองานพิเศษอื่น ๆ

นอกจากนี้สำนักมาตรฐานการกำกับและตรวจสอบภาษี กรมสรรพากร (2547) ยังได้สรุปลักษณะการดำเนินงานของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ไว้ในเอกสารประกอบการกำกับดูแลธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ดังนี้

การประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1 รับเหมาก่อสร้าง โดยได้ค่าจ้างตอบแทนในลักษณะต่าง ๆ เช่น

1.1 รับจ้างก่อสร้างตามที่มีผู้ว่าจ้าง โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินค่าจ้างหรือประโยชน์ตอบแทนอื่น ซึ่งอาจจะเป็นการก่อสร้างเองทั้งหมด หรือเจ้าของไปรับเหมาช่วงงานบางส่วน (Sub Contractor) และมีทั้งกรณีรับจ้างโดยรวมค่าวัสดุก่อสร้างและค่าแรง หรือรับจ้างเฉพาะค่าแรงเพียงอย่างเดียว โดยผู้ว่าจ้างเป็นผู้จัดหาวัสดุให้

1.2 ก่อสร้างอาคารแล้วขกรรมสิทธิให้เจ้าของที่ดินทันทีที่ก่อสร้างเสร็จ และเจ้าของที่ดินตกลงให้ผู้ปลูกสร้างเช่า หรือให้เช่าช่วง หรือให้ผู้ปลูกสร้างจัดหาผู้เช่าอาคาร โดยตรงจากเจ้าของที่ดิน เป็นการตอบแทนภายในระยะเวลาที่กำหนด

- กรณีผู้รับจ้างไม่ได้ใช้ประโยชน์เอง จะได้รับค่าตอบแทนหรือประโยชน์ เช่น ได้รับเงินกินเปล่า หรือเงินช่วยค่าก่อสร้าง

- กรณีผู้รับจ้างนำไปใช้ประโยชน์เอง ต้องเสียภาษีเฉพาะในกรณีเป็นผู้มีอาชีพรับเหมาก่อสร้าง โดยรายรับคือ เงินค่าตอบแทนหรือประโยชน์ต่าง ๆ ที่คำนวณตามราคาตลาด เสมือนหนึ่งว่า ได้มีการให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์

2 ก่อสร้างอาคารในที่เช่าแล้วนำไปให้เช่า โดยเก็บเงินกินเปล่าและค่าเช่าจากผู้เช่า โดยมีสัญญากับเจ้าของที่ดินว่าจะยกกรรมสิทธิ์อาคารให้เจ้าของที่ดินเมื่อถึงเวลาที่กำหนด เช่น เมื่อครบอายุสัญญาเช่าหรือก่อนครบอายุสัญญาเช่า รายรับของผู้ประกอบกิจการประเภทนี้ ได้แก่

2.1 ค่าเช่า และผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับจากการให้เช่าในแต่ละปี

2.2 เงินกินเปล่า หรือเงินช่วยค่าก่อสร้างที่ได้รับ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

(1) เงินช่วยค่าก่อสร้างช่วงที่อาคารยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ก่อสร้างอยู่ ถือเป็นเงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สินนำมาเฉลี่ยเป็นเงินได้ในแต่ละปี ซึ่งเงินได้ประเภทนี้ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (ในกรณีของการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ อาจมีรายได้ส่วนที่เป็นสังหาริมทรัพย์ เช่น การเช่าเฟอร์นิเจอร์ และรายได้สาธารณูปโภค ค่าบริการส่วนกลาง เป็นรายได้ที่ต้องเข้าระบบภาษีมูลค่าเพิ่มถ้าถึงเกณฑ์)

(2) เงินช่วยค่าก่อสร้างช่วงที่กรรมสิทธิ์และผลประโยชน์ในอาคารตกเป็นของเจ้าของที่ดินแล้ว ถือว่าเงินได้ดังกล่าวเป็นค่าจ้างในการปลูกสร้างอาคาร ต้องนำรายได้ทั้งหมดมาเสียภาษีในปีนั้น

ประเภทของสัญญาว่าจ้าง อาจมีลักษณะ ดังนี้

1. งานจ้างเหมา หมายถึง ทำสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างตึกราคามูลค่างานทั้งหมดตามสัญญา
2. งานก่อสร้างแบบต่อหน่วย หมายถึง ทำสัญญาจ้างก่อสร้างโดยคำนวณตามพื้นที่งานก่อสร้าง
3. COST PLUS หมายถึง การทำสัญญาจ้างก่อสร้าง โดยให้ผลตอบแทนตามอัตราเปอร์เซ็นต์ของต้นทุนการก่อสร้างทั้งหมด เช่น ให้ผลตอบแทนร้อยละ 15 ของต้นทุนงานที่เกิดขึ้นเป็นต้น
4. MIXS (ข้อ 1 + 2) หมายถึง การทำสัญญาจ้างก่อสร้างโดยบางส่วนจะจ้างเหมาและบางส่วนจะตกลงราคาตามพื้นที่งานก่อสร้างต่อหน่วย

รายได้

ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง เป็นธุรกิจที่มีรายได้เกิดขึ้นในแต่ละโครงการคาบเกี่ยวระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี ดังนั้น รายได้ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างจะเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มโครงการก่อสร้างจนกระทั่งงานก่อสร้างนั้นแล้วเสร็จ โดยทั่วไปรายได้ของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างมักจะประกอบด้วยรายได้ต่าง ๆ ดังนี้

1. รายได้หลัก เช่น

- รายได้ค่ารับเหมาก่อสร้าง
- รายได้ค่าขายวัสดุก่อสร้าง
- รายได้จากการรับเหมาค่าแรงก่อสร้าง
- รายได้ค่านายหน้า หรือตัวแทนในการจัดซื้อวัสดุก่อสร้าง

2. รายได้อื่น

- รายได้ดอกเบี้ย
- รายได้เงินปันผล

ต้นทุนก่อสร้าง

เมื่อธุรกิจรับเหมาก่อสร้างโครงการใด โครงการหนึ่ง จะต้องพิจารณาค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการดำเนินการก่อสร้างว่าค่าใช้จ่ายใดบ้างเป็นต้นทุนงานก่อสร้าง หลักในการพิจารณามีดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในงานก่อสร้างตามสัญญา
2. ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาในการก่อสร้าง เริ่มตั้งแต่วันที่ลงนามในสัญญาถึงวันที่สัญญานั้นสิ้นสุดลง
3. ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นก่อนวันที่ลงนามในสัญญา หากมีหลักฐานปรากฏอย่างชัดเจนว่าเป็นของโครงการที่จะเข้าไปรับเหมาก่อสร้างและจะมีการลงนามในสัญญาก่อสร้าง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นก่อนวันลงนามในสัญญาให้ตั้งพักไว้ในบัญชี เมื่อเซ็นสัญญาและได้ดำเนินงานก่อสร้างแล้วจึงโอนค่าใช้จ่ายดังกล่าวเข้าไปในต้นทุนงานก่อสร้างต่อไป

ต้นทุนประกอบด้วย

1. ค่าใช้จ่ายที่สัมพันธ์โดยตรงกับงานก่อสร้าง เช่น วัสดุก่อสร้าง ค่าแรงงาน
2. ค่าใช้จ่ายอื่นในงานก่อสร้างที่ระบุเข้างานก่อสร้างได้ เช่น ค่าเบี้ยประกันภัยอาคารก่อสร้าง ค่าออกแบบ ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องจักรและอุปกรณ์
3. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ประกอบด้วยค่าใช้จ่าย ดังนี้
 - 3.1 งานโครงสร้าง เช่น งานฐานราก งานบันไดและลิฟท์ งานที่จอดรถ หลังคา งานพื้นแต่ละชั้น สระว่ายน้ำ เป็นต้น

3.2 งานสถาปัตยกรรม เช่น งานพื้นและผนัง งานหลังคา งานฝ้าและเพดาน งานสุขภัณฑ์ งานทาสี และงานเบ็ดเตล็ด เช่น ราวบันได เทคอนกรีตทับหน้า เป็นต้น

3.3 งานระบบไฟฟ้า

3.4 ระบบสุขภัณฑ์และค้ำเพลิง

3.5 งานลิฟท์

3.6 ค่าใช้จ่ายดำเนินงานภายในโครงการ

นอกจากนี้แล้วยังมีค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานก่อสร้าง คือ

1. ค่าเบี้ยประกันภัยอาคารก่อสร้าง
2. ค่าออกแบบเพิ่มเติมในงานก่อสร้าง
3. ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง
4. ค่าควบคุมงานก่อสร้าง
5. ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการก่อสร้าง

ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ลักษณะคล้ายธุรกิจประเภทอื่น เช่น เงินเดือนพนักงาน ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์สำนักงาน ค่าพาหนะเดินทาง ค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์ ค่าบริจาคม การกุศลสาธารณะ รายจ่ายเพื่อการศึกษาและกีฬา ค่าเลี้ยงรับรองลูกค้า ค่าไฟฟ้าและน้ำประปา ค่าโทรศัพท์ และค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์เครื่องใช้สำนักงาน

ดอกเบี้ยจ่าย

การดำเนินธุรกิจรับเหมาก่อสร้างมักจะมีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน ซึ่งจะมีดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนจากการใช้ประโยชน์จากเงินทุนหรือเงินกู้ ซึ่งดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่กิจการจ่ายออกไปเป็นเงินกู้ยืมที่ใช้ภายในโครงการรับเหมาก่อสร้าง จะถือว่าดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเป็นต้นทุนงานก่อสร้างของโครงการด้วย และหากการกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้ประโยชน์ในการหมุนเวียนภายในกิจการแต่ไม่ได้นำมาใช้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมนี้จะถือเป็นค่าใช้จ่ายซึ่งสามารถนำไปคำนวณกำไรสุทธิได้ทั้งจำนวนในปีที่เกิดดอกเบี้ยจ่าย

การรับรู้รายได้ก่อสร้างและค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง

เนื่องจากกระบวนการก่อสร้างมักจะใช้เวลาเกินกว่า 1 ปี หรือนานกว่า 1 งวดบัญชีจึงจะเสร็จสิ้นลง กิจการรับเหมาก่อสร้างควรรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายจากการก่อสร้างให้สอดคล้องกับหลักการรับรู้รายได้ และหลักการจับคู่ค่าใช้จ่ายกับรายได้ มาตรฐานการบัญชีสำหรับสัญญาก่อสร้าง

ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายจากงานก่อสร้าง โดยให้พิจารณาจากความน่าเชื่อถือในการประมาณผลงานที่ก่อสร้างตามสัญญา ถ้ากิจการสามารถประมาณผลของงานก่อสร้างได้อย่างน่าเชื่อถือกิจการจะต้องบันทึกรับรู้รายได้ และบันทึกต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนทันที โดยจำนวนรายได้และค่าใช้จ่ายที่รับรู้นี้จะคำนวณจากขั้นความสำเร็จของงานก่อสร้าง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ตามอัตราส่วนของงานก่อสร้างที่ทำเสร็จแล้ว ณ วันที่ในงบดุลเมื่อเทียบกับงานก่อสร้างที่ต้องทำทั้งหมด ซึ่งวิธีนี้เรียกว่า “วิธีอัตราส่วนของงานที่ทำเสร็จ” (Percentage of Completion Method) แต่ถ้ากิจการไม่สามารถประมาณผลของงานก่อสร้างได้อย่างน่าเชื่อถือกิจการจะสามารถรับรู้รายได้จากงานก่อสร้างได้ในจำนวนเงินที่ไม่เกินจำนวนต้นทุนของการก่อสร้างที่เกิดขึ้นแล้ว เฉพาะส่วนที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ (Probable) ที่ผู้จ้างจะจ่ายชำระค่าก่อสร้างสำหรับต้นทุนส่วนนี้ ซึ่งจะขอเรียกว่า “วิธีต้นทุนของงานก่อสร้างที่เกิดขึ้น”

วิธีอัตราส่วนของงานที่ทำเสร็จ

การกำหนดขั้นความสำเร็จของงานก่อสร้าง กิจการมีวิธีที่จะกำหนดขั้นความสำเร็จของงานก่อสร้าง หรือวัดสัดส่วนของงานที่ทำเสร็จได้หลายวิธี เช่น

1. วัดจากอัตราส่วนของต้นทุนการก่อสร้างที่ทำเสร็จจนถึงปัจจุบันกับประมาณการต้นทุนการก่อสร้างทั้งสิ้น (Cost to Cost Method)
2. โดยการสำรวจงานที่สำเร็จ เช่น ดูจากจำนวนน้ำหนักรหรือปริมาตรของผลผลิตที่ได้
3. วัดจากสัดส่วนของงานก่อสร้างที่ทำสำเร็จกับงานก่อสร้างทั้งหมดตามสัญญา เช่น ดูเปรียบเทียบระหว่าง ระยะทางที่ตัดถนนได้ ณ วันนั้น กับระยะทางทั้งหมดที่ต้องก่อสร้าง

ตามวิธีที่ 1 เป็นวิธีที่วัดจากทางด้านต้นทุนที่ใช้ หรือ INPUT ที่ใส่เข้าไปเพื่อการก่อสร้าง ส่วนวิธีที่ 2 และ 3 เป็นวิธีที่วัดจากผลผลิต หรือผลงานที่ทำเสร็จ ซึ่งเป็นการวัดทางด้าน OUTPUT ซึ่งโดยปกติแล้วการวัดทางด้าน OUTPUT จะทำได้ยากหรือมีความคลาดเคลื่อนมากกว่าการวัดทางด้าน INPUT ทำให้กิจการทั่วไปมักจะนิยมกำหนดขั้นความสำเร็จของงานก่อสร้างด้วยวิธีที่ 1 Cost to Cost Method

สำหรับการคำนวณรายได้และรายจ่ายของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง กรมสรรพากรได้มีคำสั่งที่ ท.ป.1/2528 เรื่อง การใช้เกณฑ์สิทธิในการคำนวณรายได้และรายจ่ายของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2528 ข้อ 4.4 กำหนดใช้เกณฑ์สิทธิ โดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น ต้องนำรายได้ตามส่วนของงานที่ทำเสร็จในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีมารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการเสียภาษีอากรที่ดี

เนื่องจากรัฐบาลมีหน้าที่ในการบริหารประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องจัดหารายได้มา รองรับการบริหารราชการให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งมีวิธีการจัดหารายได้หลายวิธีการด้วยกัน วิธีการที่สำคัญและก่อให้เกิดรายได้แก่รัฐสูงสุด คือ รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร และนอกเหนือจาก วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากรเพื่อเป็นรายได้ นโยบายภาษีอากรยังมีส่วนช่วยให้การปฏิบัติ หน้าที่ในทางเศรษฐกิจของรัฐบาลบรรลุผลหรือเป้าหมายได้ เช่น ในการจัดสรรการใช้ทรัพยากรของ สังคมให้เกิดประโยชน์มากที่สุด รัฐบาลอาจใช้นโยบายเก็บภาษีสินค้าฟุ่มเฟือย สิ่งเสพติดหรือของ มีนเมาในอัตราสูงเพื่อลดการบริโภคของประชาชน และในทางตรงกันข้ามลดอัตราภาษีหรือยกเว้นภาษี สำหรับสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ

ในด้านการกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เป็นธรรม รัฐบาลก็ใช้นโยบายการเก็บภาษี เงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราก้าวหน้า เพื่อให้คนรวยเสียภาษีมากกว่าคนจน และเก็บภาษีมรดกเพื่อ ลดความได้เปรียบของบุคคลหรือทายาทที่ได้รับมรดก เพราะระบบมรดกตกทอดนับเป็นจุดเริ่มต้น ของความไม่เสมอภาคในทางเศรษฐกิจของบุคคลในสังคม

ในด้านการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เช่น เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลก็อาจเพิ่ม ภาษีทางอ้อมสำหรับสินค้าและบริการทำให้ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้น ประชาชนจะได้ลดการบริโภค ลงเมื่อประชาชนลดการบริโภคลงราคาสินค้าและบริการก็ลดลงภาวะเงินเฟ้อก็ผ่อนคลายได้ หรือใน ด้านการรักษาดุลการชำระเงินไม่ให้เสียเปรียบ รัฐบาลก็อาจใช้นโยบายยกเว้นหรือลดอัตราภาษี สินค้าออก เพื่อให้สินค้าออกมีราคาถูกต่างประเทศจะได้สั่งซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก และในด้าน สินค้านำเข้าก็เก็บภาษีในอัตราสูงเพื่อลดการนำเข้า เป็นต้น

ส่วนในด้านการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหรือการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น รัฐบาลก็ส่งเสริมให้มีการลงทุน โดยการใช้นโยบายยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสำหรับกิจการที่ต้องการ ส่งเสริมการลงทุน เช่น ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 หรือในด้านการส่งเสริมการ ออมรัฐบาลก็อาจใช้นโยบายลดหรือยกเว้นภาษีดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากประเภทออมทรัพย์ หรือใน ด้านการส่งเสริมให้มีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ก็ยอมให้นำค่าใช้จ่ายในการวิจัยมาหักเป็น รายจ่ายเพื่อคำนวณกำไรสุทธิได้มากกว่าปกติ

นโยบายภาษีอากรจึงเป็นเครื่องมือช่วยทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในทางเศรษฐกิจของรัฐบาล บรรลุผลหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2549)

ลักษณะของภาษีอากรที่ดี

กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร (2549) ได้สรุปลักษณะของภาษีอากรที่ดี คือ มีความเป็นธรรม แน่นนอน สะดวก ประหยัด มีความเป็นกลางในทางเศรษฐกิจ สามารถใช้บังคับได้ในทางปฏิบัติและมีความยืดหยุ่น ดังนี้

1. มีความเป็นธรรม ประชาชนมีหน้าที่เสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาล โดยพิจารณาถึงความสามารถในการเสียภาษีอากรของประชาชนแต่ละคน ประกอบกับการพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนแต่ละคนได้รับเนื่องจากการดูแลคุ้มครองของรัฐบาล
2. มีความแน่นอนและชัดเจน ประชาชนสามารถเข้าใจความหมายได้โดยง่ายและเป็น การป้องกัน มิให้เจ้าพนักงานใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ
3. มีความสะดวก วิธีการและกำหนดเวลาในการเสียภาษีอากรควรต้องคำนึงถึงความ สะดวกของผู้เสียภาษีอากร
4. มีประสิทธิภาพ ประหยัดรายจ่ายทั้งของผู้จัดเก็บและผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร ทำให้จัด เก็บภาษีอากรได้มากโดยมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อยที่สุด
5. มีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ พยายามไม่ให้เกิดการเก็บภาษีอากรมีผลกระทบต่อ การทำงานของกลไกตลาด หรือมีผลกระทบน้อยที่สุด
6. อำนวยรายได้ สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ มีรายได้เพียงพอต่อ การใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจการตามหน้าที่ของรัฐบาล
7. มีความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงเพิ่มเติม หรือลดจำนวนภาษีอากรให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

โครงสร้างของภาษีอากร

กฎหมายภาษีอากรทุกฉบับมีหัวข้อสำคัญอันเป็น โครงสร้างของกฎหมายฉบับนั้น ๆ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 6 หัวข้อ ดังนี้ (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2549)

1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร (Taxpayer)

ผู้อยู่ในข่ายเสียภาษีอากรจะเป็นใครบ้างย่อมแล้วแต่กฎหมายนั้น ๆ จะกำหนด แต่โดยทั่วไปมักได้แก่บุคคลธรรมดาและหรือนิติบุคคล ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย

2. ฐานภาษี (Tax Base)

เป็นส่วนที่กำหนดให้ทราบว่าภาษีที่จัดเก็บอยู่นั้นเก็บจากอะไร ฐานภาษีในความ หมายทั่วไปหรือความหมายอย่างกว้างหมายถึง สิ่งที่เป็นมูลเหตุให้บุคคลต้องเสียภาษี เช่น ภาษีเงินได้ ฐานภาษีได้แก่ เงินได้ เพราะเก็บจากเงินได้ของบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต ฐานภาษี ได้แก่ สินค้าและบริการ เพราะเก็บจากสินค้าหรือบริการที่ขาย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ฐานภาษี ได้แก่

โรงเรือนและที่ดิน เพราะเก็บจากโรงเรือนและที่ดินที่บุคคลเป็นเจ้าของ ภาษีบำรุงท้องที่ ฐานภาษี ได้แก่ ที่ดิน เพราะเก็บจากที่ดินที่บุคคลเป็นเจ้าของ

ส่วนฐานภาษีในความหมายอย่างแคบหรือความหมายตามกฎหมายนั้น หมายถึง สิ่งที่ได้รับอัตราภาษี กล่าวคือ ฐานภาษีที่จะนำไปคำนวณกับอัตราภาษีได้นั้นจะต้องเป็นฐานที่ได้รับการปรุงแต่งแล้ว เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เงินได้พึงประเมินที่ผู้เสียภาษีได้รับยังนำไปคำนวณกับอัตราภาษีไม่ได้ จะต้องหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนออกก่อน เหลือเท่าใดเป็นเงินได้สุทธิ จึงจะนำไปคำนวณกับอัตราภาษีที่กำหนดไว้ได้ เงินได้สุทธิจึงเป็นฐานภาษีในความหมายอย่างแคบของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่วนเงินได้พึงประเมินเป็นฐานภาษีในความหมายอย่างกว้าง หรือในกรณีของภาษีเงินได้นิติบุคคล เงินได้หรือรายได้ (Gross Income) ที่ผู้เสียภาษีได้รับยังนำไปคำนวณกับอัตราภาษีไม่ได้ จะต้องหักค่าใช้จ่ายที่หักได้ตามกฎหมายออกก่อน เหลือเท่าใดเป็นกำไรสุทธิ (Net Profit) จึงจะนำไปคำนวณกับอัตราภาษีที่กำหนดไว้ได้ กำไรสุทธิจึงเป็นฐานภาษีในความหมายอย่างแคบของภาษีเงินได้นิติบุคคล

3. อัตราภาษี (Tax Rate)

เป็นส่วนที่กำหนดเพื่อให้ทราบว่าภาษีที่จัดเก็บอยู่นั้นเก็บในอัตราเท่าใด ซึ่งอาจเป็นอัตราก้าวหน้า หรืออัตรายอดหลังก็ได้

4. วิธีการเสียภาษีอากร (Tax Payment)

ภาษีอากรส่วนใหญ่ในปัจจุบันผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรเป็นผู้ดำเนินการเสียภาษีโดยการประเมินตนเอง หรือคำนวณภาษีอากรตามวิธีการและตามกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แล้วยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีอากรตามจำนวนที่พึงต้องชำระ ถ้าผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรไม่ดำเนินการประเมินตนเองหรือประเมินตนเองอย่างไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ ก็จะมีการประเมินโดยเจ้าพนักงานซึ่งในกรณีหลังนี้เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องรับผิดชำระเงินเพิ่มและ หรือเบี้ยปรับเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากภาษีอากรที่ต้องเสีย ในบางกรณีแม้ยังไม่ถึงกำหนด เวลาชำระภาษีอากร เจ้าพนักงานประเมินก็อาจดำเนินการประเมินล่วงหน้า ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องชำระภาษีอากรก่อนถึงกำหนดเวลาได้ นอกจากนี้ในหลาย ๆ กรณีกฎหมายยังกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้เป็นผู้ดำเนินการ การหักภาษีจากจำนวนเงินที่จ่ายแล้วนำส่งต่อกรมสรรพากรภายในกำหนดเวลา ซึ่งเป็นวิธีการหักภาษี ณ ที่จ่าย ภาษีที่ถูกหักไว้นี้มักถือเป็นเครดิตของผู้มีหน้าที่เสียภาษี ซึ่งสามารถนำไปหักออกจากจำนวนภาษีที่ต้องเสียเมื่อถึงกำหนดเวลาหรืออาจได้รับคืนถ้าถูกหักไว้เกินจำนวนที่ต้องเสีย

5. วิธีหาข้อยุติในปัญหาภาษีอากรที่เกิดขึ้น (Tax Settlement)

ในกรณีเกิดปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายขัดแย้งพิพาทกันระหว่างผู้เสียภาษีอากรและผู้จัดเก็บภาษีอากร เกี่ยวกับจำนวนภาษีอากรที่ต้องเสียหรืออำนาจการประเมินเรียกเก็บภาษีอากร

และผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องการให้มีการพิจารณาบทบทใหม่ กฎหมายมักกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีหาข้อมูลให้ครบถ้วนเสียก่อน มิฉะนั้น ผู้เสียภาษีอากรอาจเสียสิทธิในการนำคดีขึ้นสู่ศาลได้ ตัวอย่างเช่น การประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะหรืออากรแสตมป์นั้น ถ้าผู้เสียภาษีอากรไม่เห็นด้วยกับการประเมินเรียกเก็บ ก็จะต้องอุทธรณ์การประเมินต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เสียก่อนภายใน 30 วันนับแต่วันได้รับแจ้งการประเมินเรียกเก็บภาษีอากร จะนำคดีขึ้นสู่ศาลทันทีไม่ได้

6. การบังคับให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายภาษีอากร (Tax Sanction)

เป็นส่วนที่กำหนดเพื่อให้ทราบถึงสภาพบังคับ (Sanction) หรือโทษของการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายภาษีอากร โดยกำหนดเบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และโทษ ในกรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีหรือยื่นแบบแสดงรายการแต่ไม่บริบูรณ์หรือไม่ถูกต้อง

ทฤษฎีภาษีตามกฎหมายประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง

1. อากรแสตมป์

อากรแสตมป์ (Stamp Duty) เป็นภาษีอากรประเภทสุศท้าย ซึ่งจัดเก็บตามประมวลรัษฎากร โดยจัดเป็นภาษีทางอ้อม อากรแสตมป์จัดเก็บจากการกระทำตราสาร 28 ลักษณะ ตามที่กำหนดไว้ใน “บัญชีอัตราอากรแสตมป์” ตราสารใดมิได้กำหนดไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ก็ไม่ต้องเสียแต่อย่างใด วิธีการเสียอากรแสตมป์สำหรับตราสารที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์มี 3 วิธี คือ วิธีใช้แสตมป์ปิดทับ วิธีใช้แสตมป์คูณ และวิธีชำระอากรเป็นตัวเงิน โดยทั่วไปวิธีชำระอากรแสตมป์ นิยมปฏิบัติอยู่ 2 วิธีเท่านั้น คือ ใช้แสตมป์ปิดทับ หรือชำระอากรเป็นตัวเงิน

การรับเหมาก่อสร้างต้องมีการจัดทำสัญญารับเหมาก่อสร้าง ซึ่งถือเป็นสัญญาจ้างทำของตามมาตรา 104 และบัญชีอัตราอากรแสตมป์ แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดให้ผู้รับจ้างมีหน้าที่ต้องเสียอากรและชดเชยแสตมป์ ทุกจำนวน 1,000 บาท หรือเศษของ 1,000 บาท แห่งสินจ้างที่กำหนดไว้ยกเว้น สัญญาที่ทำขึ้นนอกประเทศไทยและการปฏิบัติตามข้อสัญญานั้นมิได้ทำในประเทศไทย

ถ้าในเวลาที่ทำสัญญาจ้างทำของไม่ทราบจำนวนสินจ้างว่าเป็นราคาเท่าใด ให้ประมาณจำนวนสินจ้างตามสมควร แล้วเสียอากรแสตมป์ตามจำนวนสินจ้างที่ประมาณนั้น

ถ้ามีการรับเงินสินจ้างเป็นคราว ๆ และอากรแสตมป์ที่เสียไว้เดิมยังไม่ครบให้เสียอากรเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่ต้องเสียอากรทุกครั้งในทันทีที่มีการรับเงิน

เมื่อการรับจ้างทำของได้สิ้นสุดลงแล้วและปรากฏว่า ได้เสียอากรแสตมป์เกินไปให้ขอคืนตามมาตรา 122 แห่งประมวลรัษฎากร

กรณีการรับจ้างทำของที่รัฐบาล องค์การของรัฐบาล เทศบาล สุขาภิบาล หรือ องค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ว่าจ้าง และมีเงินจ้างตั้งแต่ 200,000 บาทขึ้นไป เข้าลักษณะ แห่งตราสาร 4 แห่งบัญชีอากรแสตมป์ ผู้รับจ้างมีหน้าที่ต้องชำระอากรเป็นตัวแทนการปิดแสตมป์ ทั้งนี้ ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับอากรแสตมป์ (ฉบับที่ 37) ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2538 การที่ผู้รับจ้างได้ชำระอากร โดยการปิดแสตมป์ทับลงบนตราสารสัญญาจ้าง ถือว่าผู้รับจ้างไม่ได้ชำระ อากรเป็นตัวแทน ตราสารดังกล่าวจึงมิได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์ตามมาตรา 103 แห่งประมวลรัษฎากร

2 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามประมวลรัษฎากรถือเป็นภาษีทางตรงที่มีความสำคัญ ประเภทหนึ่ง เนื่องจากเป็นแหล่งเงินได้สำคัญของประเทศ ซึ่งมีหลักการจัดเก็บภาษีจากเงินได้ทุก ประเภทโดยคำนึงถึงเงินหรือรายได้อันเนื่องมาจากความสามารถ หรือทรัพย์สินของบุคคลเป็นสำคัญ ถ้าไม่มีกฎหมายยกเว้นภาษีให้จะอยู่ในข่ายต้องเสียภาษีทั้งสิ้น ฐานภาษีของภาษีนี้ เรียกว่า เงินได้สุทธิ ซึ่งคำนวณจากการนำเงินได้พึงประเมินตลอดทั้งปีภาษี (ปีปฏิทิน) ไปหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน ต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนด

เงินได้พึงประเมิน หมายถึง เงินได้อันเข้าลักษณะที่จะต้องนำมาเสียภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา อาจเป็นตัวเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่น แยกได้ดังนี้

1. เงินสด เหรียญกษาปณ์ หรือเช็ค ตัวเงิน หรือตราสารที่มีค่าใช้จ่ายแทนเงิน รวมทั้ง
2. ทรัพย์สินที่อาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน
3. ประโยชน์ที่อาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน
4. ค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้
5. เครดิตภาษีตามมาตรา 47 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร แบ่งออกได้เป็น 8 ประเภท ตามลักษณะของการได้เงินมา (มาตรา 40(1)-(8) แห่งประมวลรัษฎากร) ในการคำนวณภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดา กฎหมายกำหนดให้เงินได้แต่ละประเภทสามารถหักค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนออกก่อน (ตามมาตรา 42 ทวิ ถึง มาตรา 46 แห่งประมวลรัษฎากร) แล้วจึงนำเงินได้ที่หักค่าใช้จ่ายแล้วทั้งหมด ไปหักลดหย่อน เพื่อให้ได้เงินได้สุทธิไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อไป

กรณีที่ผู้รับเหมาก่อสร้างเป็นบุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่ มิใช่นิติบุคคล ผู้รับเหมามีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยต้องนำเงินค่ารับเหมาก่อสร้าง ที่ได้รับมาคำนวณเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับค่าใช้จ่ายจะหักได้เป็นจำนวนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าเงินค่ารับเหมาที่ผู้รับเหมาได้รับนั้นเป็นเงินค่าแรงเพียงอย่างเดียว หรือเป็นเงินค่าแรงและค่าวัสดุ รวมกัน

กรณีที่เป็นเงินค่าแรงและค่าวัสดุรวมกันหรือเป็นกรณีเหมาทั้งค่าแรงและค่าวัสดุ เงินค่ารับเหมาที่ได้รับนั้นถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(7) แห่งประมวลรัษฎากร สามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 70 หรือหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรก็ได้

แต่ถ้าเป็นกรณีเฉพาะค่าแรงเพียงอย่างเดียว เงินค่ารับเหมาที่ผู้รับเหมาได้รับถือเป็นเงินได้ถึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร ผู้รับเหมามีสิทธิหักค่าใช้จ่ายได้ตามความจำเป็นและสมควรเท่านั้น จะเลือกหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 70 เหมือนกรณีเหมาทั้งค่าแรงและค่าวัสดุไม่ได้

3 ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ภาษีเงินได้นิติบุคคลจัดอยู่ในส่วน 3 หมวด 3 ในลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากร ภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นภาษีทางตรง สำหรับผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร ได้กำหนดไว้ ตามบทนิยามคำว่า “บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล” ทำให้ทราบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นใครบ้าง และยังกำหนดให้การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลโดยทั่วไปคำนวณจากฐานกำไรสุทธิ ซึ่งคำนวณได้จากรายได้และรายจ่ายของกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชี และให้ใช้เกณฑ์สิทธิ์โดยให้นำรายได้ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีใดแม้ว่าจะยังไม่ได้รับชำระในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น มารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น และให้นำรายจ่ายทั้งสิ้นที่เกี่ยวกับรายได้นั้น แม้จะยังไม่ได้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นมารวมคำนวณเป็นรายจ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดตามประมวลรัษฎากร เพื่อให้การจัดเก็บภาษีมีความเป็นธรรม จัดเก็บได้ครบถ้วนและเป็นการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอีกทางหนึ่งด้วย อันมีผลทำให้กำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามกฎหมายภาษีอากรมีความแตกต่างกับกำไรสุทธิที่คำนวณตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันทั่วไป ทำให้มีความจำเป็นต้องการปรับปรุงกำไรสุทธิตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันทั่วไปให้เป็นกำไรสุทธิตามกฎหมายภาษีอากร เพื่อคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

สำหรับวิธีการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล นอกจากการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานกำไรสุทธิโดยการเสียภาษีครึ่งปีและการเสียภาษีเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีแล้ว กฎหมายยังกำหนดให้ผู้จ่ายเงินให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลบางกรณี มีหน้าที่ต้องหักภาษีเงินได้นิติบุคคล ณ ที่จ่าย เพื่อนำส่งกรมสรรพากร โดยผู้มีเงินได้มีสิทธินำภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายดังกล่าวมาเป็นเครดิตในการคำนวณภาษีอีกด้วย และกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ มิได้ประกอบกิจการในประเทศไทย กฎหมายได้กำหนดวิธีเสียภาษีโดยให้ผู้จ่ายหักภาษี และนำส่งจากเงินได้พึงประเมินที่จ่ายบางประเภท ซึ่งวิธีนี้เป็นการเสียภาษีครั้งเดียวเสร็จเด็ดขาดถือเป็นครั้งสุดท้าย ผู้ถูกหักภาษีไม่มีหน้าที่ต้องยื่นรายการ

เพื่อเสียภาษีเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีอีก และถ้าไม่มีการจ่ายเงินก็ไม่มีกรณีที่จะต้องหักภาษีและนำส่งกรมสรรพากรแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ประมวลรัษฎากรก็ได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานประเมินที่จะประเมินเรียกเก็บภาษีจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล นอกเหนือจากการจัดเก็บภาษีจากกำไรสุทธิได้อีกด้วย เช่น การประเมินเรียกเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 5 ของยอดรายรับก่อนหักรายจ่ายใด ๆ หรือยอดขายก่อนหักรายจ่ายใด ๆ แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า ตามมาตรา 71(1) แห่งประมวลรัษฎากร และผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจะต้องคำนึงถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน กฎหมายว่าด้วยการบัญชี เป็นต้น

การที่ผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ธุรกิจมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ทั้งนี้การคำนวณรายได้และรายจ่ายให้ใช้เกณฑ์สิทธิ โดยต้องนำรายได้ตามส่วนของงานที่ทำเสร็จในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีมารวมเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น ตามมาตรา 65 แห่งประมวลรัษฎากรและคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.1/2528

4 ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย

หลักการทั่วไปของภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ปัจจุบันใช้กับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งเป็นวิธีการเสียภาษีที่ช่วยเสริมการเสียภาษีเงินได้โดยการยื่นรายการประเมินตนเองตามประมวลรัษฎากร กล่าวคือ ผู้จ่ายเงินได้ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย (Withholding Tax) ไว้ทุกครั้งที่มีการจ่ายเงินได้ อันเป็นสถานะที่ผู้มีเงินได้ยังมีกำลังพอที่จะเสียภาษีได้ตามหลักการเสียภาษีในขณะที่มีเงินได้

ในแง่ของผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นผู้ถูกหักภาษีเงินได้ไว้ ณ ที่จ่าย การเสียภาษีเงินได้โดยวิธีนี้เป็นการบรรเทาภาระการจ่ายภาษีของผู้มีเงินได้ ในอันที่ไม่ต้องจ่ายภาษีทั้งหมดเมื่อยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ครั้งปีและครั้งรอบระยะเวลาบัญชี และหรือรายการเงินได้ประจำปี หรือประจำรอบระยะเวลาบัญชี หากแต่ค่อย ๆ ทอยจ่ายในทันทีทุกครั้งที่ได้รับเงินได้ ทั้งนี้ โดยให้ถือว่าจำนวนภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ที่ผู้จ่ายเงินได้หักและนำส่งต่อกรมสรรพากรไว้แล้วนั้น เป็นเครดิตภาษีหรือจำนวนภาษีที่ผู้มีเงินได้ได้ชำระไว้แล้วในการคำนวณภาษีเงินได้ (มาตรา 60 มาตรา 69 ทวิ มาตรา 69 ตริ และมาตรา 3 เตรศ แห่งประมวลรัษฎากร)

โดยทั่วไปภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ผู้จ่ายเงินมักจะหักออกจากยอดเงินได้ที่ผู้มีเงินได้ได้รับทั้งสิ้น แต่ในบางกรณีผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นอาจออกภาษีเงินได้แทนผู้มีเงินได้ เช่นนี้ ทั้งสองกรณีดังกล่าว ให้ถือรวมจำนวนภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายกับจำนวนเงินได้ที่ได้รับสุทธิทั้งสิ้นเป็นยอดเงินได้

พึงประเมินที่ผู้มีเงินได้ได้รับ เพื่อการคำนวณภาษีเงินได้ (มาตรา 60 มาตรา 69 ทวิ มาตรา 69 ครี และ มาตรา 3 เตรส แห่งประมวลรัษฎากร)

ในส่วนของรัฐบาลภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ช่วยให้ผู้มีเงินได้สามารถมีรายได้ออกอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน โดยไม่ต้องรอให้ถึงกำหนดเวลาขึ้นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ และมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความสมัครใจในการเสียภาษีอากร เนื่องจากผู้มีเงินได้ถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย และผู้จ่ายเงินได้ได้นำส่งต่อทางราชการและแสดงหลักฐานว่าได้จ่ายเงินได้ให้แก่ผู้มีเงินได้ รายใด ซึ่งจะทำให้รัฐสามารถติดตามการเสียภาษีเงินได้ของผู้มีเงินได้ได้โดยสะดวก และรวดเร็ว

การจ่ายเงินค่ารับเหมาก่อสร้างนั้น ผู้จ่ายเงินมีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายและนำส่ง ดังนี้ การหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 3 เตรส แห่งประมวลรัษฎากร ประกอบกับคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป.4/2528 ข้อ 8 ป.8/2528 ป.20/2531 และ ป.73/2541 ซึ่งตามมาตรา 3 เตรส แห่งประมวลรัษฎากร และคำสั่งกรมสรรพากรดังกล่าว ได้กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย เมื่อได้จ่ายเงินได้พึงประเมินเฉพาะที่เป็นค่าจ้างทำของ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(ก) ผู้ว่าจ้างต้องเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น

(ข) ผู้รับจ้างต้องเป็น

- ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เช่น บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญ คณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล หรือกองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง

- บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

ตามคำสั่งกรมสรรพากร เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย (ท.ป.4/2528) ข้อ 8 ระบุว่า ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น ซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินเฉพาะที่เป็นค่าจ้างทำของให้แก่ผู้รับซึ่งเป็น

(1) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เฉพาะค่าจ้างทำของที่เข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(7) หรือ มาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร หักภาษี ณ ที่จ่าย โดยคำนวณหักไว้ในอัตราร้อยละ 3

(2) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย แต่ไม่รวมมูลนิธิหรือสมาคมหักภาษี ณ ที่จ่าย โดยคำนวณหักไว้ในอัตราร้อยละ 3

(3) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ประกอบกิจการในประเทศไทย โดยมีสำนักงานสาขาตั้งอยู่เป็นการถาวรในประเทศไทย หักภาษี ณ ที่จ่าย โดยคำนวณหักไว้ในอัตราร้อยละ 3

5 ภาษีมูลค่าเพิ่ม

หลักการของภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax) เป็นภาษีที่เก็บจากการขายสินค้าและบริการ (ผู้ผลิตสินค้าหรือผู้บริการหรือผู้นำเข้า) คำว่ามูลค่าเพิ่ม หมายถึง มูลค่าที่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ บวกเพิ่มในต้นทุนของสินค้าหรือบริการ เพื่อกำหนดเป็นราคาขายสินค้าหรือค่าบริการ หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง มูลค่าเพิ่ม คือ รายได้จากการขายหักด้วยต้นทุนจากการซื้อ สำหรับรูปแบบและวิธีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่นิยมกันมากที่สุด คือ ภาษีที่ต้องเสีย เท่ากับ ภาษีขาย หักภาษีซื้อ

ภาษีขาย หมายความว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการ (ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม) ได้เรียกเก็บหรือพึงเรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการเมื่อมีการขายสินค้าหรือรับชำระค่าบริการ ส่วนภาษีซื้อ หมายความว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการได้จ่ายให้กับผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการที่เป็นผู้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม เมื่อซื้อสินค้าหรือชำระค่าบริการเพื่อใช้ในการประกอบกิจการของตน ภาษีซื้อที่จะนำมาหักได้นี้รวมไปถึงภาษีซื้อของสินค้าประเภททุนด้วย เช่น ภาษีซื้อเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ซื้อมาใช้ในการผลิตหรือให้บริการ (มาตรา 77/1 แห่งประมวลรัษฎากร)

ภาษีมูลค่าเพิ่มกับธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง

ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างต้องปฏิบัติตามมาตรา 78/1 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ เว้นแต่กรณีที่ได้มีการกระทำความผิดไปนี้เกิดขึ้นก่อนได้รับชำระราคาค่าบริการ ให้ถือความรับผิดชอบเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำความผิดนั้น ๆ ได้ออกใบกำกับภาษี หรือ ได้ให้บริการไม่ว่าโดยตนเองหรือบุคคลอื่น ทั้งนี้โดยให้ความรับผิดชอบเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำความผิดนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

2. กรณีการให้บริการตามสัญญาที่กำหนดค่าตอบแทนตามส่วนของบริการที่ทำ ความรับผิดชอบทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้น เมื่อได้มีการชำระราคาค่าบริการตามส่วนของบริการที่สิ้นสุดลง เว้นแต่กรณีที่ได้มีการกระทำความผิดไปนี้เกิดขึ้นก่อนได้รับชำระราคาค่าบริการ ให้ถือความรับผิดชอบเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำความผิดนั้น ๆ ได้ออกใบกำกับภาษี หรือ ได้ให้บริการไม่ว่าโดยตนเองหรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ โดยให้ความรับผิดชอบเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำความผิดนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

3. กรณีการให้บริการที่ทำในต่างประเทศ และได้มีการให้บริการนั้นในราชอาณาจักร ความรับผิดชอบทั้งหมด หรือบางส่วนเกิดขึ้นเมื่อได้มีการชำระราคาค่าบริการทั้งหมดหรือบางส่วนแล้ว แต่กรณี

4. กรณีการให้บริการที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 0 ตามมาตรา 80/1(5) แห่งประมวลรัษฎากร และภายหลังได้มีการโอนสิทธิในบริการอันทำให้ผู้รับโอนสิทธิในบริการมีหน้าที่

ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 82/1(2) แห่งประมวลรัษฎากร ความรับผิดชอบทั้งหมดเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ

การออกไปกำกับภาษี กรณีที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มให้บริการได้รับชำระค่าบริการด้วยเช็ค การออกไปกำกับภาษีและใบรับให้เป็นไปตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.51/2537 ดังนี้

1. ให้ออกไปกำกับภาษีและให้รับตามวันที่ลงในเช็ค
2. กรณีได้รับมอบเช็คลงวันที่ที่ผ่านมาแล้ว ให้ออกไปกำกับภาษีและใบรับตามวันที่ลงในเช็คนั้น เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้ให้ออกไปกำกับภาษีและใบรับตามวันที่ได้รับมอบเช็คนั้น
 - ผู้ออกเช็คเป็นรัฐบาล องค์การของรัฐบาล เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
 - ผู้ออกเช็คเป็นบุคคลธรรมดา บริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่น ซึ่งได้ออกเอกสารรับรองว่าได้ส่งมอบเช็คให้ผู้ประกอบการเมื่อวัน เดือน ปี ใด และได้ส่งมอบเอกสารดังกล่าวไว้ในวันเดียวกับที่ส่งมอบเช็คนั้น และผู้ประกอบการต้องมีเอกสารพร้อมที่จะให้เจ้าพนักงานสรรพากรได้ทันที

ฐานภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง

1. ความหมายของฐานภาษีและมูลค่าของฐานภาษี ตามมาตรา 79 แห่งประมวลรัษฎากร ได้กำหนดความหมายของฐานภาษีสำหรับการให้บริการไว้ดังนี้ มูลค่าของฐานภาษีให้หมายความถึง เงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือประโยชน์ใด ๆ ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน แต่ไม่รวมถึง

(ก) ส่วนลดหรือค่าลดหย่อน ที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนได้ลดให้บริการ และได้หักส่วนลดหรือค่าลดหย่อนดังกล่าวออกจากราคาค่าบริการ โดยได้แสดงให้เห็นไว้ชัดเจนว่าได้มีการหักส่วนลดหรือค่าลดหย่อนไว้ในใบกำกับภาษีในแต่ละครั้งที่ออกแล้ว ทั้งนี้เว้นแต่ ส่วนลดหรือค่าลดหย่อนในการให้บริการของผู้ประกอบการจดทะเบียนที่มีสิทธิออกไปกำกับภาษีอย่างย่อ ตามมาตรา 86/6 หรือมาตรา 86/7 แห่งประมวลรัษฎากร ผู้ประกอบการจดทะเบียนจะไม่แสดงส่วนลดหรือค่าลดหย่อนดังกล่าวให้เห็นชัดเจนไว้ในใบกำกับภาษีอย่างย่อก็ได้

(ข) ค่าชดเชยหรือเงินอุดหนุนตามที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมนตรี

(ค) ภาษีขาย

(ง) ค่าตอบแทนที่มีลักษณะและเงื่อนไขตามที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมนตรี

รัฐมนตรี (ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 40))

2. การคำนวณมูลค่าของฐานภาษีสำหรับการให้บริการ ตามมาตรา 79/3 แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดให้ถือมูลค่าของฐานภาษีตามมูลค่าที่ได้รับหรือพึงได้รับเมื่อความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(ก) การให้บริการโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนต่ำกว่าราคาตลาด โดยไม่มีเหตุอันสมควร มูลค่าของฐานภาษีให้ถือตามราคาตลาดของการให้บริการในวันที่ความรับผิดเกิดขึ้น

(ข) การให้บริการในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ใช้บริการไม่ว่า โดยตนเองหรือบุคคลอื่นโดยมิใช่เพื่อการประกอบกิจการโดยตรง ตามมาตรา 77/1(8)(ง) หรือ 77/1(10) แห่งประมวลรัษฎากร มูลค่าของฐานภาษีให้ถือตามราคาตลาดของสินค้าในวันที่ความรับผิดเกิดขึ้น

กรมสรรพากรได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้ และภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการขายสินค้า หรือการให้บริการที่ไม่มีการเรียกเก็บเงินจ่ายล่วงหน้า เงินประกัน เงินมัดจำ หรือเงินจอง หรือเงินอื่นที่เรียกเก็บในลักษณะทำนองเดียวกัน ตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.73/2541 เรื่อง การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับการเรียกเก็บเงินจ่ายล่วงหน้า เงินประกัน เงินมัดจำ หรือเงินจอง ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ข้อ 1 การให้บริการรับเหมาก่อสร้างและได้มีการเก็บเงินจ่ายล่วงหน้าจากผู้ว่าจ้าง โดยมีข้อตกลงต้องคืนเงินดังกล่าวให้ผู้ว่าจ้าง โดยยอมให้ผู้ว่าจ้างหักเงินดังกล่าวออกจากเงินค่างานที่ผู้รับจ้างจะได้รับในแต่ละงวด เพื่อชดเชยกับเงินจ่ายล่วงหน้าที่รับไปจนกว่าจะครบถ้วน พร้อมทั้งหักเงินค่าประกันผลงานของผู้รับจ้างไว้อีกส่วนหนึ่ง และจะคืนเงินประกันผลงานให้แก่ผู้รับจ้างเมื่อหมดระยะเวลาประกันผลงาน จะมีภาระภาษีดังนี้

1. เงินจ่ายล่วงหน้า (Advance Payment)

(ก) ผู้รับจ้างจะต้องนำเงินจ่ายล่วงหน้ามารวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามมาตรา 65 แห่งประมวลรัษฎากร ประกอบกับข้อ 4.4 แห่งคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.1/2528 เรื่อง การใช้เกณฑ์สิทธิในการคำนวณรายได้และรายจ่ายของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2528

(ข) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้ว่าจ้าง เมื่อจ่ายเงินล่วงหน้ามีหน้าที่ต้องหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 3 ของเงินล่วงหน้าตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.4/2528 เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ลงวันที่ 26 กันยายน 2528

เมื่อมีการจ่ายค่างวดงานแต่ละงวดให้แก่ผู้รับจ้าง ผู้ว่าจ้างมีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 3 ของเงินค่างวดงานหลังหักเงินจ่ายล่วงหน้าในแต่ละงวดออกแล้ว

(ค) ผู้รับจ้างต้องนำเงินจ่ายล่วงหน้ามารวมคำนวณเป็นมูลค่าของฐานภาษี ตามมาตรา 79 แห่งประมวลรัษฎากร โดยถือว่าความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากการให้บริการ เกิดขึ้นในขณะได้รับชำระเงินดังกล่าว ตามมาตรา 78/1(1) แห่งประมวลรัษฎากร

2. เงินประกันผลงาน (Retention)

(ก) เงินประกันผลงานที่ผู้รับจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้ว่าจ้าง ตามจำนวน ที่ตกลงในสัญญา โดยยินยอมให้ผู้ว่าจ้างหักเงินดังกล่าวจากเงินค่าจ้างในแต่ละงวด เพื่อเป็นประกัน ผลงานนั้น เมื่อผู้ว่าจ้างจ่ายเงินค่าจ้างแต่ละงวดให้ผู้รับจ้าง โดยหักเงินประกันผลงานดังกล่าว กรณีนี้ ถือเป็นรายได้ของผู้รับจ้างเต็มจำนวนมูลค่าของงานที่แล้วเสร็จในแต่ละงวด และเมื่อผู้ว่าจ้างจ่ายเงินประกันผลงานให้แก่ผู้รับจ้าง ผู้ว่าจ้างไม่มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายอีก

(ข) ผู้รับจ้างต้องนำเงินประกันผลงานที่ถูกผู้ว่าจ้างหักจากเงินค่าจ้าง แต่ละงวด มารวมคำนวณเป็นมูลค่าของฐานภาษี ตามมาตรา 79 แห่งประมวลรัษฎากร โดยถือว่าความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากการให้บริการเกิดขึ้นในขณะที่ได้รับเงินค่าจ้างแต่ละงวด ตามมาตรา 78/1(1) แห่งประมวลรัษฎากร เมื่อมีการจ่ายเงินประกันผลงานคืนให้แก่ผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างไม่ต้องนำเงินประกัน ผลงานดังกล่าวมาเสียภาษีมูลค่าเพิ่มอีก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

อโนทัย แสงธรรมธร (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ในอำเภอ เมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ส่วนใหญ่มีรูปแบบการประกอบธุรกิจแบบ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ลักษณะงานที่ธุรกิจรับเหมาเป็นงานอาคาร โดยมีผู้ว่าจ้างเป็นหน่วยงานของรัฐและ ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ประกอบการมีการจัดการธุรกิจโดยดำเนินการ ตามหน้าที่ทางการบริหารครบ 5 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดการกำลังคน การสั่งการ และการควบคุม โดยให้ความสำคัญกับหน้าที่ด้านการวางแผนมากที่สุด ปัญหาที่พบด้าน การวางแผน คือ ปัญหาการวางแผนพิจารณารับงานก่อสร้าง และการวางแผนงานก่อสร้างด้านการเงิน ปัญหาที่พบด้านการจัดองค์กร คือ ปัญหาการมอบหมายงาน ปัญหาที่พบด้านการจัดการ กำลังคน คือ ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการทำงานของพนักงาน ปัญหาที่พบด้านการสั่งการ คือ ปัญหา การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัญหาที่พบด้านการควบคุม คือ ปัญหาการควบคุมงานไม่ต่อเนื่อง ปัญหาอื่น ๆ ที่พบ คือ ปัญหาด้านเงินทุนและขีดความสามารถในการทำงานของธุรกิจ

เกริก ศรีวัฒนะ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการแรงงานของธุรกิจก่อสร้าง จังหวัด ลำพูน พบว่า ธุรกิจก่อสร้างจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่มีรูปแบบการประกอบธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด

ลักษณะงานที่ธุรกิจรับเป็นงานอาคาร ผู้ว่าจ้างส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานของรัฐ มูลค่างานประมาณ 1 ล้านบาท ถึง 5 ล้านบาท กิจการส่วนใหญ่มีการวางแผนการดำเนินธุรกิจและวางแผนความต้องการแรงงาน ปัญหาด้านแรงงานของธุรกิจก่อสร้างส่วนใหญ่ในระดับบริหารคือ มีปริมาณแรงงานมากเกินไป ความต้องการ และค่าจ้างแรงงานสูงกว่าความสามารถ ในระดับฝีมือ คือ มีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ และไม่มีความรับผิดชอบต่อเวลา ในระดับกรรมกร ปัญหาส่วนใหญ่ คือ การขาดงานบ่อย

ดาราวัฒน์ ชูเกียรติ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการปันส่วนต้นทุนเข้างานสำหรับธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง พบว่า ปัญหาในการปันส่วนต้นทุนสำหรับธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ได้แก่ การที่ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างดำเนินงานก่อสร้างหลายโครงการในเวลาเดียวกันซึ่งบางครั้งมีการใช้เครื่องจักรชุดเดียวกันในหลายโครงการ หรือมีการเคลื่อนย้ายเครื่องจักรจากโครงการหนึ่งไปยังอีกโครงการหนึ่ง ดังนั้น จึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์การปันส่วนให้กับต้นทุนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้วิธีการบัญชีที่กิจการใช้ปฏิบัติมีความแตกต่างจากวิธีปฏิบัติตามทฤษฎีในหลายขั้นตอน เช่น ในการปันส่วนต้นทุนตามทฤษฎีจะทำการเก็บรวบรวมต้นทุนเข้าเป็นค่าใช้จ่ายส่วนกลางก่อน และเมื่อสิ้นงวดบัญชีจึงทำการปันส่วนเข้าเป็นต้นทุนของโครงการต่าง ๆ ในขณะที่แนวทางการปฏิบัติกิจการใช้วิธีระบุต้นทุนเข้าเป็นต้นทุนของโครงการทันทีที่เกิดต้นทุนนั้นขึ้น แต่ในกรณีที่เป็นต้นทุนที่ไม่สามารถกำหนดได้ว่าเป็นต้นทุนของโครงการใด จึงรับรู้เป็นต้นทุนส่วนกลางก่อนแล้วจึงทำการปันส่วนโดยใช้มูล่างานแต่ละโครงการเป็นเกณฑ์ในการปันส่วน

ประทานพร วังสุริยพันธ์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง เครื่องข่ายทางสังคมและการเรียนรู้ของผู้รับเหมาก่อสร้างในชุมชนชนบท พบว่า การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้รับเหมาก่อสร้างในชุมชนชนบท มีลักษณะเป็นการได้บันไดอาชีวะ โดยเริ่มจากการเป็นกรรมกรแบกหามหรือใช้แรงงานก่อน จากนั้นจึงก้าวไปสู่แรงงานกึ่งฝีมือ ได้แก่ ช่างปูน ช่างไม้ เป็นต้น และผู้รับเหมาซึ่งต้องใช้ความรู้และประสบการณ์สูง การพัฒนาเรียนรู้ดังกล่าวมีลักษณะเป็นการเรียนรู้จากการสังเกต การศึกษาด้วยตนเอง และการได้รับคำแนะนำจากบุคคลที่ประกอบอาชีพนั้น ๆ จนสามารถดำเนินการเองได้ด้วยตนเอง